

Búcsú Zemplényi Ferencről

2004. január 22-én, 61 éves korában elhunyt Zemplényi Ferenc. Nemzedékek tanára volt az ELTE Bölcsészettudományi Karán. Barátai, tanítványai és kollégái január 29-én vettek tőle búcsút a budapesti Kozma utcai zsidó temetőben. A sír mellett Veres András mondott beszédet.

E csontig hatoló, dermesztő hideg illik igazán ahhoz a hideglelős, kábult állapotához, amelyben vagyok és vagyunk sokan, mióta a sokkoló hír elérte. Barátunk, testvérünk, jóban-rosszban társunk, Zemplényi Feri elgyötört szervezete nem bírta tovább a küzdelmet az orvosok előtt mindvégig megfejtetlen maradt sokféle testi nyavalyával.

Emberemlékezet óta nem volt egészséges, és az idők folyamán megszoktuk, hogy valamiképp hozzátartozik lényéhez a meg nem szűnő betegség is, amely mégsem árthat komolyan neki. Mert egy percre sem tudta korlátozni Feri szépségekre nyitott, fogékony szellemét, s leplezetlen, magával sodró, gargantuaian hatalmas életszeretét, amelyre talán a csak hozzá hasonlóan veszélyeztetett emberek képesek igazán. Senkit sem ismertem, aki annyira tudta élvezni, mint Ő, az élet apró örömeit.

Örökös és folyamatos testi szenvedése valamiképp az időtlenség érzetét sugallta, így most képtelen és érthetetlen, hogy megtörténhetett Vele mégis, ami megtörtént. Lemezjátszója immár néma, fájdalmasan tűrhetetlen a csend.

Itt állunk, kört alkotva, együtt és mégis elárvultan, hiszen érezzük és látjuk, hogy a kör milyen üres belül, jóvátehetetlenül üres. Eddig ő is fogta kezünket, *velünk volt*. E két szóban pedig (hogy velünk volt) – mint egyik közös kedvencünk, Rejtő Jenő írta – benne van minden.

Feri ott volt, amikor nagyra törő terveinket szövögettük az irodalomtudomány megújítására; részt vállalt a reformtankönyvek írásában éppúgy, mint a körülötte folyó csetepatékban; osztozott sikereinkben és kudarcainkban; s ami talán még ennél is több, képes volt erőt önteni belénk csüggedésünk legelkeseredettebb perceiben is.

Még akkor is, amikor belegabalyodtunk sérelmeinkbe és háborogtunk a gyalázatos igazságtalanságokon, Feri nem veszítette el eredendő derűjét. Úgy tudott a szemével mosolyogni, ahogy csak az antik szobrok istenfigurái. S aki

telefonon beszélt vele (de erről leginkább a nők, az asszonyok tudnának mesélni), azt érezhette, hogy a hangja is mosolyog.

Hitt a Művészetben és a Rációban, megvetette az erőszakot és a tudatlanságot. Hitt egy katolikus – intézményeitől függetlenített – transzcendenciában. S mindenekelőtt hitt a toleranciában és a szolidaritásban. Bárki fordult hozzá ügyes-bajos dolgaiban, bizton számíthatott Feri megértésére és segítségére.

Szeretetre méltó volt, mert nagyon tudta szeretni az embereket. Bizonyos, hogy nem rajta múlt, ha a durva kő még faragatlan.

Itt állunk most, rémülten és értetlenül. Régi és új barátok, testvérek, sok-sok tisztelője, életének hűséges társai, Ildikó, aki ápolta az utolsó pillanatig, Gyuri fia, aki csak most kezdte felfogni édesapja gondoskodó szeretetét. Még csak az első lépéseknél tartunk, hogy felmérjük roppant veszteségünket.

Requiem aeternam dona eis Domine et lux perpetua luceat eis. Absolve Domine. Benedictus Dominus Deus Israel. Adj neki, Uram, örök nyugodalmat, és az örök világosság fényeskedjék neki. Oldozd fel, Uram. Áldott az Úr, Izrael Istene.

Mi pedig tegyük meg, amit megtehetünk: zárjuk szorosabbra sorainkat, ne engedjük el egymás kezét. Mintha Feri is köztünk volna. S akkor talán köztünk is marad.

Veres András